

Gedragbeïnvloeding bij senioren

Margo Karemaker
Onderzoeker-adviseur
Gedragswetenschapper
Margo.karemaker@nipv.nl

1

Aanleiding

- ▶ 19% van de bevolking in NL is 65 jaar of ouder (Bron: CBS)
- ▶ Gemiddeld 31 dodelijke slachtoffers per jaar ten gevolge van een onopzettelijke woningbrand, waarvan 50% > 65 jaar
- ▶ Zelfstandig wonende senioren
- ▶ (Dubbele) vergrijzing

▶ *Opdracht: Ontwikkelen van een gedragsinterventie met betrekking tot brandveilig(er) gedrag onder zelfstandig wonende senioren.*

2

Eerste resultaten: observaties

- ▶ 18 veiligheidsregio's bezocht

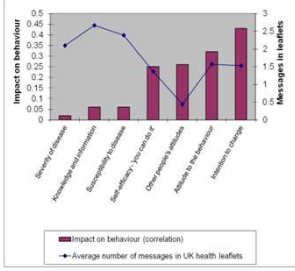

- ▶ Juiste doelgroep?
- ▶ Voornamelijk ingezet op creëren bewustwording d.m.v. kennis delen

3

Gedragbeïnvloeding

Category	Impact on behaviour (correlation)	Average number of messages in UK health leaflets
Security of devices	~0.05	~0.1
Home safety and fire prevention	~0.1	~0.4
Scams and fraud prevention	~0.15	~0.3
Self-defence / personal safety	~0.25	~0.2
Clear emergency numbers	~0.25	~0.15
Advice to the vulnerable	~0.3	~0.25
Insurance to challenge	~0.4	~0.2

Holburn et al. (UK Prime Minister's Strategy Unit, 2004). Personal Responsibility and Changing Behaviour: the state of knowledge and its implications for public policy. HSE, London.

4

5

6

Kwalitatief onderzoek: interviews

- ▶ **Doel:** wat weten senioren over brand en brandveiligheid?
Wat doen zij qua brandveilig gedrag?
- ▶ 18 deelnemers
- ▶ Risicoperceptie. Deelnemers vinden dat zij niet tot risicogroep behoren
- ▶ Kennis. Kennis van moment in plaats van onveilig gedrag
- ▶ Vluchten in geval van brand. Deelnemers overschatten zichzelf
- ▶ Verantwoordelijkheid

Elderly about home fire safety: A qualitative study into home fire safety knowledge and behaviour (Fire Safety Journal, 2021)

7

Kwantitatief onderzoek: vragenlijst

- ▶ **Doel:** inzicht krijgen in gedragsfactoren die gedrag van senioren beïnvloeden
- ▶ 4400 deelnemers (alleen zelfstandig wonende 65-plussers)
- ▶ 11 gedragsfactoren gemeten
- ▶ Focus op 5 gedragingen: koken, opladen, stekkerdozen, roken, wasdroger

Attitude

Zelf-effectiviteit

Sociale norm

Social cognitive determinants of fire safe behaviour in older adults (Fire Safety Journal, 2022)

8

Ontwikkeling interventie

- ▶ Methodiek: Intervention Mapping
- ▶ Focus op 5 typen gedrag
- ▶ Attitude, zelf-effectiviteit en sociale norm
- ▶ Samenwerking Risk Factory Twente
- ▶ Ook traject bij VR Gelderland-Zuid
- ▶ Controlegroep: voorlichtingen in VR's
  - Verschil kennisdeling vs. inzetten op gedragsfactoren

9

www.nipv.nl/geodragsinterventies-senioren/

10

Observaties

- ▶ Voorlichting gegeven aan 260 senioren
- ▶ Sociale norm werkt vooral in groepen die elkaar kennen
- ▶ Werken in kleine groepen zorgt ervoor dat je kunt inspelen op de eigen thuissituatie
- ▶ Mensen laten oefenen met juiste gedrag geeft vertrouwen

11

Eerste conclusies

- ▶ Betrek doelgroep bij ontwikkeling voorlichtingen
- ▶ Delen van informatie is belangrijk. Zet hierbij in op factoren die gedrag beïnvloeden: attitude, zelf-effectiviteit, sociale norm
- ▶ Denk na over welke middelen en afzender bij jouw doelgroep passen
- ▶ Gebruik merk brandweer
- ▶ Probeer groepen aan te trekken die elkaar kennen
- ▶ Zorg voor interactie: laat deelnemers iets doen/ervaren

12